

Fotograf og tannlege?

Av Morten M. Løberg

Bjørn Falch Andersen (61) er fotograf og tannlege. Jeg velger å si det slik, selv om det korrekte vil være å si at han er tannlege og fotograf. Noe skal man jo leve av. Men hva er egentlig feil med fotografi?

Jeg visste veldig tidlig at jeg ikke ville bli tilfreds med å fotografere på oppdrag for andre. Jeg har alltid villet gå mine egne veier, å fotografere det jeg føler for. Derfor bestemte jeg meg for å finne en annen levevei enn fotografi.

– Men du startet en fotografisk løpebane i sin tid, med et semester på fotohøgskolen i Köln?

– Det stemmer, og det var vel da jeg fant ut at jeg ikke ville ha oppdragsfotografering som yrke. Men det var et utrolig spennende miljø, med fotostudenter fra hele verden. Det var som å komme rett inn på en fest som aldri tok slutt. Røntgenbildet viser at du har karies under den gamle krona, så den må vi nok bytte ut.

– Hull under krona?

– Ja, dessverre. Gap opp er du snill.

FOTOGRAFI SOM PASJON • Kanskje det kilte litt i hans fotografiske hypofyse der nede i Köln. Da Bjørn Falch Andersen gikk i fjerde klasse på folkeskolen, holdt læreren hans mørkeromskurs – en åpenbaring for en 11-åring. Eget kamera var det neste, en Bilora Stahl Box. Fra slutten av 1950-tallet ble Bjørn Falch Andersen sentral i miljøet rundt Oslo kameraklubb. Og hva slags mennesker fant vi der? Jo, stort sett menn med fast, sikker jobb og fotografi som lidenskaplig interesse. Skal vi generalisere litt, blir det neppe mye feil og si at et klassisk medlem i Oslo kameraklubb på den tiden hørte hjemme i middelklassen og hadde en typisk funksjonærstilling. Arbeidet krevde deres fulle oppmerksomhet til daglig, mens fotograferingen var en – ofte altoppslukende – fritidssysself. Det typiske kameraklubbmedlemmet arbeidet ikke med fotografi i det daglige. Bjørn Falch Andersen kan takke mora si for at han ble tannlege.

– Jeg manglet ett poeng for å komme inn på tannlegehøgskolen i Oslo. Uten at jeg visste om det, hadde mora mi søkt og fått tilsagn om studie plass for meg ved tannlegehøgskolen i Bristol i England. Det er jo en litt uvanlig måte å bli student på, men jeg er henne evig takknemlig. For meg har det vært en god kombinasjon å ha egen tannlegepraksis og dyrke fotografiet uten å måtte tenke butikk. Jeg lever godt med fotografi som pasjon, og ettersom årene går er det nesten så jeg forundres over hvor seiglivet denne lidenskapen er. Det kan da ikke være vanlig at en sterk lidenskap varer hele livet? Jeg er jo til tider en nesten sykkelig aktiv fotograf, har alltid vært utrolig opptatt av fotografi. Jeg fotograferer nye bilder hver eneste uke, og sovner til fotolitteratur. Dette kommer til å gjøre litt vondt.

– Det flires litt av fotoklubbene, sier

Oslo, Mølhusen 1954.

Bjørn mens han borer i den gamle krona til den spalten. – Men kameraklubbene var jo det fotomiljøet som fantes på 1960-tallet! Jeg synes ikke det er noen grunn til å snakke nedsettende om kameraklubbene. Der traff jeg folk som var levende opptatt av fotografi, noen vil jeg uten tvil vil betegne som kunstnere.

ELITEGRUPPE • Oslo kameraklubb opplevde en storhetstid på 1960-tallet, med personligheter som blant andre Jan Baashuus Jessen, Per Borgting, Per Bøe, Asmund Myhrvold og Sivert Vistaunet.

– En fabelaktig gruppe elitefotografer, se bare hva de sopte med seg av internasjonale triumfer på 1960- og 70-tallet. At jeg ble klubbmester i Oslo kameraklubb var som å bli verdensmester. Jeg husker det som et flott miljø, med en intens konkurranseånd, gjensidig inspirasjon og framdrift i et lite lokale på Majorstua, sier Bjørn Falch Andersen, som også husker sin nabo på landstedet Nesodden; nemlig Rolf Mortensen.

– Han ble både en læremester og et forbilde. Jeg husker ham som en rolig og vennlig herre med klangfull stemme, bestemt og respektert, en av de store gamle. Fotografi var nok mye mer enn en hobby for ham.

– Jeg innrømmer at fotoklubbilder oppfyller bestemte kriterier, det blir jo en viss mal, fortsetter Bjørn. – Det er litt synd, for det kan føre til at man unnlater å lage bilder man ellers kanskje ville laget. Men det var datidens fotomiljø, det var det vi hadde. Arild Kristo, som var en av drivkreftene bak bildegruppa *Manité*, viste en gang noen fantastisk gode bilder fra Berlin i Oslo kameraklubb, jeg fikk flere slike fine impulser i dette miljøet. Gap litt høyere, er du snill, så skal jeg bygge på litt med mer bomull her. Ikke det at vi fant opp kruttet, vi fotograferte det som var vanlig den gangen. Det var få som fant på noe

Oslo, Huset 1970.

helt nytt, men slik er det vel i dag også? Hvem ser ikke utstrakt herming for eksempel i dagens kunstfotografi?

– Der det donerne dodeptdunst du tenker då?

– Ikke bare konseptkunst, men moderne fotokunst generelt. Vibeke Tandberg snakket om sine arrangerte bilder i radioen her forleden, hun kaller det selv for tablåer. Men det er jo ikke noe nytt, teaterfotografene har jo alltid fotografert tablåer. Allikevel har jeg sans for hennes fortellinger, i motsetning til mye annet i moderne konsept-

fotografi. For det må jo være en grunn til at det nesten ikke finnes fotografisk konseptkunst i bokhandlerens hyller, bare klassisk fotografi. Skyll ut.

EGEN BOK • Bjørn Falch Andersen har fotografert siden 1950-tallet. Nå har han samlet et utvalg av bildene sine i boka «Romferd» – fotografier gjennom 50 år fra 1953 til 2003. Boka har han gitt ut på eget forlag.

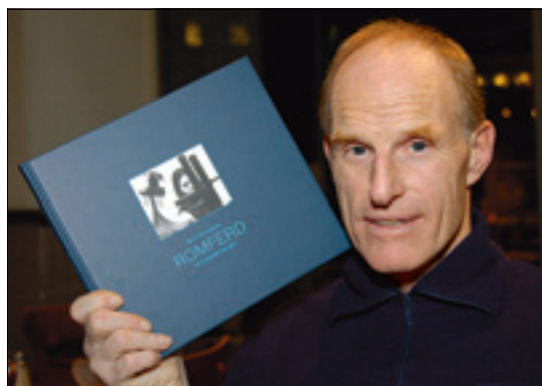
– Mye av boka dreier seg om enkeltmennesket og stillhet, sier han. – Å lage bok er som å bygge båt. Du bør snakke

med noen som har gjort det før for å innhente opplysninger og råd. Utvalget bilder er viktig, du må rendyrke et uttrykk, du må mene noe med produktet. Og når du erfarer hva det faktisk koster, må du lukke øynene! Jeg tror noe mot off white vil være riktig farge til den nye krona di, hvis jeg bare kunne finne fargeprøvene mine. Jeg har alltid fotografert mye på gata, mennesker og gatescener utgjør en stor del av motivkretsen min, og alltid i svart-hvitt. Jeg liker å ha avgrensede prosjekter eller å konsentrere meg om temaer. Et prosjekt har jeg arbeidet med siden 1979, altså i 25 år. Jeg kaller det 1/1 kl. 1. Hver første nyttårsdag klokka ett fotograferer jeg et bilde i Oslos gater. Byen er nærmest folketom på denne tiden. I gamle dager sto jeg i mørkerommet mang en flott skisøndag. Nå legger jeg fotopapiret i framkallerskåla, dekker den med ei svart finérplate og går opp i stua i fire, fem minutter. Så kan jeg være litt sosial mens bildet framkalles. Jeg kan ikke se større forskjeller på et bilde som er framkalt i to minutter med konstant agitasjon, og ett som har ligget stille i fem minutter. Men toningen blir vesentlig bedre med lang framkallings-tid. Jeg er nøye med det tekniske, ingen framgang uten å perfektionere detaljene. Du får en midlertidig fylling så lenge. ■

Jerusalem, 1982.

Bjørn Falch Andersen har samlet et utvalg av sine bilder gjennom 50 år i boka «Romferd». Foto: Morten M. Løberg.

Bjørn Falch Andersen (1942)

- 1962: Militærtjeneste, fotoavdelingen ved Luftforsvarets Tekniske Skole Kjevik og ved luftforsvarets fotoavdeling på Kjeller.
- 1964: Fotograf Sjøwall, Oslo.
- 1964: Köln Staatliche Höhere Fachschule für Photographie.
- 1965: Fotograf i VG.
- 1965: Bristol UK Dental School.
- 1971: Tannlege, Melbu.
- 1972: Egen tannlegepraksis, Oslo.

Aktuell bok:

Bjørn Falch Andersen: «Romferd. Fotografier 1953–2003». Se omtale side 476.

Artikkelen har tidligere vært publisert i *Fotografi* nr. 1, 2004